

รายงานการสำรวจและสัมภาษณ์เชิงลึก
ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมอาหารของประเทศสมาชิกอาเซียน
ระหว่างวันที่ 25-29 มิถุนายน 2555
ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

โดย สำนักนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 2
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
สิงหาคม 2555

สรุปรายงานการสำรวจข้อมูลและสัมภาษณ์เชิงลึก
ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมอาหารของประเทศสมาชิกอาเซียน
ภายใต้โครงการศูนย์สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์อุตสาหกรรมอาหาร (Intelligence Unit) ปี 2555
ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ระหว่างวันที่ 25-29 มิถุนายน 2555

1. ข้อมูลสภาพทั่วไป

1.1) สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีพื้นที่ 657,740 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 1.3 เท่าของ ไทย) ภูมิประเทศตอนเหนือ ตะวันออกและตะวันตกถูกล้อมรอบด้วยเทือกเขา ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำอิรวดี จินตวิน และสะโตง มีเมืองเนปีดอร์ เป็นเมืองหลวง ย่างกุ้ง และมัณฑะเลย์ เป็นเมืองสำคัญ ปี พ.ศ. 2553 มี ประชากรประมาณ 60 ล้านคน มี 135 เผ่าพันธุ์ 8 เชื้อชาติหลัก ประกอบด้วย คนพม่า ร้อยละ 68 ไทใหญ่ ร้อยละ 8 กะเหรี่ยง ร้อยละ 7 ยะไข่ ร้อยละ 4 จีน ร้อยละ 3 มอญ ร้อยละ 2 และอินเดีย ร้อยละ 2 โดย ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 90 คริสต์ ร้อยละ 5 และอิสลาม ร้อยละ 3.8 ใช้ภาษาเมียนมาร์ และภาษาอังกฤษในการติดต่อธุรกิจและการค้า

1.2) เมียนมาร์มีจำนวนแรงงานทั้งสิ้น 31.7 ล้านคน กระจายอยู่ในภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 70 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 7 และภาคบริการ ร้อยละ 23 ซึ่งจากการสอบถามนักธุรกิจไทยในย่างกุ้งอัตราค่าจ้าง แรงงานขั้นต่ำเฉลี่ยอยู่ที่ 2,100 จ๊าด/วัน (ข้าราชการ 30,000 จ๊าด/เดือน พนักงานระดับปริญญาตรี 60,000 จ๊าด/เดือน) โดยปี พ.ศ.2553 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ 28,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แบ่งเป็น ภาค เกษตร ร้อยละ 43 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 20 และภาคบริการ ร้อยละ 36.8 และรายได้ประชาชาติต่อหัว อยู่ที่ 469 ดอลลาร์สหรัฐ

1.3) ปัจจุบันระบบการศึกษาของเมียนมาร์ค่อนข้างอ่อนแอเมื่อเปรียบเทียบกับอดีต โดยเฉพาะ ด้านคุณภาพการศึกษา เนื่องจากรัฐบาลปรับระบบการศึกษาจากเดิม 12 ปี เหลือเพียง 10 ปี ประกอบกับ การศึกษาชั้นอุดมศึกษามีการแยกมหาวิทยาลัยจากที่เคยรวมสหสาขาวิชาต่าง ๆ ไว้ในที่เดียวกัน เป็นการแยก เรียนเฉพาะสาขาในแต่ละมุมเมืองเพื่อลดปัญหาการรวมตัวของนักศึกษาเหมือนในอดีต

1.4) ระบบอัตราแลกเปลี่ยนปัจจุบันดีขึ้นกว่าเดิมหลังจากปรับเปลี่ยนมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยน ลอยตัว ทำให้ค่าเงินในระบบกับตลาด (มืด) ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดอยู่ที่ 820-880 จ๊าด/ดอลลาร์สหรัฐ

1.5) อาหารต่างชาติที่ได้รับความนิยมสูงในเมียนมาร์ ได้แก่ อาหารเกาหลี รองลงมา คือ อาหาร จีน ไทย และญี่ปุ่น โดยพื้นฐานคนเมียนมาร์จะกินอยู่อย่างง่าย ซึ่งสามารถรับประทานข้าวสวย ราดด้วยน้ำมัน และนำผงชูรสมาคลุกก็สามารถรับประทานได้ โดยอาหารหลัก คือ ข้าว ซึ่งในแต่ละมื้อจะทานข้าวเป็นจำนวน มาก และนิยมรสชาติเค็มและมัน

1.6) อัตราค่าไฟฟ้าโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ระหว่าง 75-100 จ๊าด/หน่วย บ้านพักอาศัย 50 จ๊าด/ หน่วย เดิมการจ่ายไฟ จะจ่ายไฟ 6 ชั่วโมง และดับ 6 ชั่วโมง ตามเมืองใหญ่ (ในเขตอุตสาหกรรมจ่าย 3 ชั่วโมง และดับ 3 ชั่วโมง) ปัจจุบันรัฐบาลฟังเสียงประชาชนมีการบริหารจัดการใหม่ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2555 ส่งผล ให้ตามเมืองใหญ่ เช่น ย่างกุ้ง มัณฑะเลย์ และเนปีดอร์ จะมีการจ่ายไฟตลอดทั้งวัน

1.7) ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ที่ใหญ่ที่สุดในพม่า ชื่อว่า “City Mart” สินค้าที่จำหน่ายจะเป็นสินค้าของ ต่างประเทศ เช่น ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย แต่ความหลากหลายยังมีไม่มากนัก

2. ข้อมูลการสำรวจและการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

2.1 หน่วยงานภาครัฐ

1) การเข้าเยี่ยมชมการระแอกอัครราชทูตไทยประจำย่างกุ้งและคณะ ณ กรุงย่างกุ้ง

เจ้าหน้าที่ สศอ. และเจ้าหน้าที่สถาบันอาหาร เข้าพบเอกอัครราชทูตไทย ผู้ช่วยทูตพาณิชย์ไทย และฝ่ายเศรษฐกิจ โดยมีประเด็นจากการหารือสรุปได้ ดังนี้

เมียนมาร์หนึ่งในประเทศที่กำลังถูกจับตามองจากนักลงทุนทั่วโลก ซึ่งไทยกำลังให้ความสนใจมากที่สุดขณะนี้ จากการประกาศเปิดประเทศและการปฏิรูปนโยบายทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลให้เมียนมาร์กลายเป็นประเทศที่ดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ จากสภาพภูมิประเทศ ศักยภาพทางเศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์หลากหลายรอการพัฒนา อาทิ พลังงานธรรมชาติ อัญมณี ป่าไม้ ผลผลิตทางการเกษตรและประมง ทั้งนี้ ในหลักการเมียนมาร์ได้เปิดประเทศมานานแล้ว และมีการพัฒนาประเทศโดยวางกรอบแผนพัฒนาประเทศระยะ 30 ปี (พ.ศ. 2543-2573) ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ จะพัฒนาจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม โดยในภาคเกษตรกรรมได้กำหนดอย่างชัดเจนในการจัดสรรพืชเกษตร ปศุสัตว์ และประมง ในลักษณะการ Zoning แต่ยังมีนักลงทุนต่างชาติเข้าไปขอเช่าพื้นที่ หรือลงทุนในพื้นที่ต่าง ๆ ที่กำหนดไม่มากนัก ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ภาครัฐเป็นผู้กำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือแก่ภาคส่วนต่าง ๆ อยู่มาก

สำหรับความโดดเด่นด้านเกษตรกรรมของเมียนมาร์ คือ ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งเพาะปลูกพืชอาหาร ซึ่งประเทศไทยโดดเด่นด้านการแปรรูปอาหาร จึงวางไทยเป็นแหล่งผลิตและเมียนมาร์เป็นแหล่งเพาะปลูก ในส่วนภาคธุรกิจบริการ (ท่องเที่ยว โรงแรม และร้านอาหาร) คนพม่าจะมีความใส่ใจต่อลูกค้าและบริการด้วยใจค่อนข้างสูง หากเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นของไทย และให้ความน่าเชื่อถือต่อประเทศไทยมากกว่าประเทศอื่น โดยปัจจุบันสินค้าไทยเป็นที่นิยมมากและราคาสูง ในขณะที่ประชากรส่วนใหญ่ยังมีรายได้น้อยและอำนาจซื้อต่ำ อย่างไรก็ตาม จากการที่นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้กำลังซื้อของคนพม่าสูงขึ้นไม่ช้า

มุมมองความเห็นที่คาดว่าจะเป็อุปสรรคต่อนักธุรกิจไทยรายใหม่ที่จะลงทุนในเมียนมาร์ คือ

- การทำธุรกิจในเมียนมาร์หรือในประเทศต่างๆ ขึ้นอยู่กับมุมมองของนักธุรกิจเป็นสำคัญ กล่าวคือ หากตั้งเงื่อนไขให้ตนเอง โดยมองอุปสรรคเป็นอุปสรรคจะไม่สามารถเดินทางทำธุรกิจต่อไปได้ แต่หากมองอุปสรรคเป็นโอกาสทุกอย่างจะสามารถสำเร็จได้ ทั้งนี้ ควรมองว่านักลงทุนประเทศอื่น เช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ จีน มาเลเซีย ทำได้ นักธุรกิจไทยก็ควรทำได้เช่นกัน เพราะเมียนมาร์เป็นเพื่อนบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ และมีวิถีการดำรงชีวิตแบบระมัดระวังตัวเหมือนกัน ดังนั้น ถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีความปลอดภัยสูงประเทศหนึ่ง (จำกัดเฉพาะในเขตที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นเชื้อสายพม่า)

- นักธุรกิจไทยต้องการลงทุนภายใต้กฎระเบียบและเงื่อนไขของประเทศนั้นที่ชัดเจน ซึ่งการออกกฎระเบียบของเมียนมาร์เป็นเรื่องที่ควบคุมไม่ได้และยังไม่มี ความชัดเจน แต่จะมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ดังนั้น หากนักธุรกิจไทยต้องการความชัดเจนอาจสูญเสียโอกาสสำคัญ ทำให้ต้องรอไปก่อนในขณะที่นักลงทุนชาติอื่นเข้าไปลงทุนและยึดครองเรียบร้อยแล้ว สำหรับความชัดเจนคาดว่า จะปรากฏในไม่ช้า เนื่องจากจะมีการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งรัฐจะต้องเรียกคะแนนนิยมเพิ่มขึ้นจากการออกนโยบายที่สำคัญ ๆ ในการพัฒนาประเทศทั้งภายในและต่างประเทศที่ชัดเจนและจับต้องได้ก่อนปี พ.ศ. 2558

2) กระทรวงเกษตรและชลประทาน (Ministry of Agriculture and Irrigation)

ณ เมืองเนปีตอว์

กระทรวงเกษตรและชลประทานเมียนมาร์ จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสนองต่อความต้องการบริโภคภายใน และสนับสนุนการส่งออกผลผลิตด้านการเกษตรที่เกินความต้องการบริโภคเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ รวมถึงให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาชนบทผ่านการพัฒนาทางการเกษตร ในลักษณะการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรด้วยการเพิ่มผลผลิตพืชผลทางการเกษตร โดยมีกลยุทธ์การพัฒนาและหน้าที่สำคัญ ดังนี้

2.1) กลยุทธ์การพัฒนา

- การใช้ประโยชน์จากเมล็ดพันธุ์ที่มีการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น
- การจัดตั้งฟาร์มต้นแบบสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีด้วยเทคนิควิทยาศาสตร์สมัยใหม่
- การใช้ประโยชน์ของปัจจัยการผลิตทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพในเวลา

ที่เหมาะสม

- การลดการสูญเสียในระหว่างการผลิต (จากการเตรียมดินจนถึงการเก็บเกี่ยว)
- การสร้างความเข้มแข็งในการเข้าถึงตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

2.2) กระทรวงฯ มีหน้าที่

- จัดเตรียมแผนพัฒนาการเกษตรทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รวมถึงโครงการต่าง ๆ และติดตามประเมินผลโครงการที่มีการนำไปปฏิบัติแล้ว เพื่อนำเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพร้อมวิเคราะห์ รวมถึงการเตรียมการจัดทำและยื่นโครงการพิเศษที่สอดคล้องกับนโยบายต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล

- เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติด้านการเกษตร วิเคราะห์ เพื่อจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชน และสร้างความร่วมมือทางวิชาการด้านการเกษตรกับองค์กรระหว่างประเทศ

- สื่อสาร สร้างแรงจูงใจให้กับผู้ประกอบการท้องถิ่นและต่างชาติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาธุรกิจในการเกษตร มีการบริหารจัดการ การค้าและกิจกรรมทางธุรกิจ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการส่งออกสินค้าเกษตรกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวง

- การมีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้านเกษตรกรรม และการพัฒนาบุคลากรด้านการเกษตรของเมียนมาร์ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้มีการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยจัดตั้งหน่วย “ASEAN” ขึ้น ภายใต้การบริหารจัดการของฝ่ายวางแผนการเกษตร ซึ่งจะมีหน้าที่ คือ เป็นผู้แทนประสานงานกับกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการอาเซียน การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในสังกัดกระทรวงฯ ดำเนินกิจกรรมเกษตรในการประชุมภาคเกษตรและป่าไม้ของอาเซียน การศึกษาและทบทวนภาวะเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียน การร่วมมือกับ AFTA ในการลดภาษีศุลกากรตามกรอบอาเซียน และรายงานความก้าวหน้าและจัดทำข้อเสนอที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาเซียนให้แก่ภาครัฐ

3) กระทรวงอุตสาหกรรม (Ministry of Industry) ณ เมืองเนปีตอว์

บทบาทของกระทรวงอุตสาหกรรมเมียนมาร์ จะทำหน้าที่ควบคุมดูแลภาคการผลิตของอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ทั้งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อาทิ น้ำตาล เครื่องดื่มที่มีและไม่มีแอลกอฮอล์ เป็นต้น และอุตสาหกรรม SMEs เช่น สิ่งทอ อาหาร และเครื่องใช้ภายในบ้าน รวมถึงให้การสนับสนุนการจัดตั้งโรงงาน

ตลอดจนจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมอุตสาหกรรม และบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทักษะแรงงานในภาคการผลิต สำหรับโครงสร้างอุตสาหกรรมจะประกอบด้วย

3.1 จำนวนสถานประกอบการ จำแนกตามลักษณะเจ้าของ (ข้อมูลปี 2553) แบ่งเป็น ของรัฐบาลจำนวน 791 สถานประกอบการ และของเอกชนจำนวน 101,000 สถานประกอบการ

3.2 การจ้างงานภาคอุตสาหกรรม มีประมาณ 4.8 ล้านคน

3.3 ขนาดของอุตสาหกรรม แบ่งเป็น 3 ขนาด ได้แก่

- ขนาดเล็ก เงินลงทุน 1 ล้านบาท คนงาน 50 คน การผลิต 2.5 ล้านบาท/ปี
- ขนาดกลาง เงินลงทุน 1-5 ล้านบาท คนงาน 50-100 คน การผลิต 2.5-10 ล้านบาท/ปี
- ขนาดใหญ่ เงินลงทุน 5 ล้านบาทขึ้นไป คนงาน 100 คนขึ้นไป การผลิตมากกว่า 10 ล้านบาท/ปี

3.4 อุตสาหกรรมสำคัญ คือ อุตสาหกรรมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และไม่มีแอลกอฮอล์ อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร อุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมแปรรูปไม้และเฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ เช่น อัญมณี และอุตสาหกรรมพลังงาน เช่น น้ำมัน ไฟฟ้าจากเขื่อน ก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น โดยในปัจจุบันรัฐบาลกำลังพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเล็กในพื้นที่ชนบทภายใต้แนวคิด OVOP (คล้าย OTOP ของไทย) เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในชนบทให้เกิดการจ้างงานและประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นการลดช่องว่างความยากจนในชนบทให้เหลือน้อยลง

3.5 การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของเมียนมาร์ จะดำเนินการภายใต้แนวคิด “คลัสเตอร์ อุตสาหกรรม (Industrial Cluster)” และการกำหนดเขตอุตสาหกรรม (Industrial Zone) โดยมีการกำหนด Agro-based Industry เป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย ตลอดจนการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน AEC

4) กระทรวงปศุสัตว์และการประมง (Ministry of Livestock and Fisheries)

ณ เมืองเนปิดอว์

บทบาทกระทรวงปศุสัตว์และการประมงเมียนมาร์ จะทำหน้าที่พัฒนาด้านเกษตรในกลุ่ม ปศุสัตว์และประมง โดยกระทรวงฯ มีการวางกรอบการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง การ ป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากร สัตว์น้ำอื่น ๆ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในการพัฒนาปศุสัตว์ใน ชนบทโดยการแพร่ขยายพันธุ์ อาหารสัตว์ สัตวแพทย์และยารักษาโรค การป้องกันและการรักษาโรคปศุสัตว์ เป็นต้น ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศระยะ 30 ปี (พ.ศ. 2543-2547) ของรัฐบาล นอกจากนี้กระทรวงฯ ยังให้การสนับสนุนภาคเอกชนในเรื่องเทคโนโลยี การตลาด และการลงทุน ในอุตสาหกรรมประมงและปศุสัตว์ เพื่อส่งเสริมการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า สำหรับสาระโดยสรุป คือ

- เมียนมาร์มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 2,832 กิโลเมตร เป็นเขตไหล่ทวีปประมาณ 228,781 ตารางกิโลเมตร และเขตเศรษฐกิจจำเพาะประมาณ 486,000 ตารางกิโลเมตร โดยมีพื้นที่ชุ่มน้ำประมาณ 500,000 เฮกตาร์ หรือประมาณ 3,100,000 ไร่ (1 เฮกตาร์ เท่ากับ 6 ไร่ 1 งาน) ส่งผลให้มีแหล่งทรัพยากรทาง ทะเลที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ และแหล่งในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะกุ้งทะเล จากรายงานการ สำรวจทางทะเลพบว่า ในน่านน้ำของเมียนมาร์สามารถจับสัตว์น้ำได้สูงสุดถึงปีละ 1.05 ล้านตัน (Maximum Sustainable Yield) แต่มีการใช้ประโยชน์เพียงร้อยละ 70 นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติภายในที่ประกอบ ไปด้วยทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บึง แม่น้ำ และคลอง มีพื้นที่รวมกันประมาณ 8.2 ล้านเฮกตาร์ หรือประมาณ 51.2 ล้านไร่

- การประมงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของเมียนมาร์เป็นอย่างยิ่ง โดยคนเมียนมาร์มีการบริโภคสัตว์น้ำปริมาณ 18 กิโลกรัม/คน/ปี (บริโภคเนื้อสัตว์ 6.2 กิโลกรัม) ปัจจุบันธุรกิจการทำประมงทุกประเภท รวมทั้งการแปรรูปและการส่งออก ดำเนินการโดยภาคเอกชนทั้งสิ้น เรือประมง เรือขนส่ง โรงงานน้ำแข็งห้องเย็น โรงงานปลาป่น และโรงงานแปรรูปต่าง ๆ ที่เคยเป็นของรัฐ ขณะนี้ได้ขายหรือให้เอกชนเข้าไปดำเนินการทั้งหมด สำหรับการผลิตปศุสัตว์ที่สำคัญ ได้แก่ เนื้อวัว เนื้อหมู สัตว์ปีก แพะ/แกะ และไข่ไก่

- เมียนมาร์กับไทยมีความร่วมมือด้านการประมงมาเป็นระยะเวลานานแล้ว โดยเริ่มจากการค้าขายสัตว์น้ำ ซึ่งไทยนำเข้าสัตว์น้ำทุกชนิดจากเมียนมาร์ผ่านทางจังหวัดระนอง ส่วนความร่วมมือด้านปศุสัตว์มีมานานด้วยเช่นกัน ซึ่งจะเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิชาการระหว่างกันผ่านการศึกษาดูงาน และการฝึกอบรม เป็นต้น

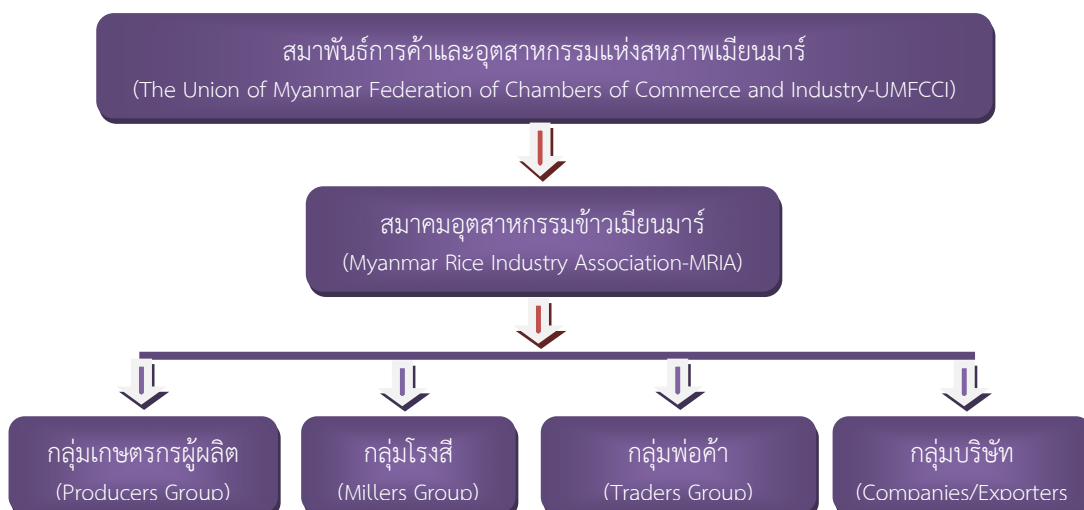
- การเตรียมความพร้อมสู่ AEC ของกระทรวงฯ จะเน้นการสร้างความมั่นคงทางอาหารและความปลอดภัยอาหาร เพื่อให้มีผลผลิตปศุสัตว์และประมงที่เพียงพอต่อการบริโภคภายใน และมีส่วนเกินเพื่อการส่งออก ซึ่งจะสามารถสร้างความไว้วางใจเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยให้กับลูกค้า รวมถึงการสนับสนุนภาคเอกชนให้มีการแปรรูปมากขึ้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์แทนการส่งออกในรูปวัตถุดิบ

2.2 หน่วยงานภาคเอกชน

1) สมาคมอุตสาหกรรมข้าวเมียนมาร์ (Myanmar Rice Industry Association: MRIA) ณ กรุงย่างกุ้ง

- สมาคมอุตสาหกรรมข้าวเมียนมาร์ ก่อตั้งขึ้นในเดือนมกราคม พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่าง 3 สมาคม ได้แก่ สมาคมผู้ผลิตข้าวเมียนมาร์ (Myanmar Paddy Producers Association : MPPA) สมาคมโรงสีข้าวเมียนมาร์ (Myanmar Rice Millers Association : MRMA) และสมาคมผู้ค้าข้าวและข้าวเปลือกเมียนมาร์ (Myanmar Paddy & Rice Traders Association : MPRTA) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน การบริหารจัดการมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมข้าว ซึ่งจะนำมาสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในผลผลิตให้สูงขึ้น ทำให้เกิดความมั่นคงทางอาหารภายใน และเป็นผู้ส่งออกข้าวรายสำคัญของโลก ทั้งนี้ สมาชิกของสมาคมฯ ประกอบด้วย เกษตรกร โรงสี นายหน้า (พ่อค้าผู้ส่งออก) และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ในอุตสาหกรรมข้าวเมียนมาร์

โครงสร้างสมาคมอุตสาหกรรมข้าวเมียนมาร์

- สมาคมฯ มีบทบาทรับผิดชอบการพัฒนาความยั่งยืนของข้าว ส่งเสริม สนับสนุนให้กับทุกภาคส่วนอย่างเท่าเทียมกัน ตลอดจนประสานงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามนโยบายข้าวที่ได้วางไว้โดยภาครัฐ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและรัฐบาล โดยสมาคมฯ จะดำเนินการเป็นอิสระตั้งแต่การเพาะปลูกข้าวจนถึงเก็บเกี่ยว ร่วมกับกระทรวงเกษตรและชลประทาน และกระทรวงพาณิชย์ สำหรับผู้ซื้อต่างประเทศ สมาคมฯ มีความพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกในการจับคู่ธุรกิจและให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นอื่น ๆ

- นโยบายข้าวของเมียนมาร์ เน้นสร้างความปลอดภัยด้านความมั่นคงอาหารและโภชนาการ ซึ่งจะเพิ่มผลผลิตข้าวทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นสำหรับข้าวคุณภาพสูง รวมทั้งตั้งเป้าหมายที่จะเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ในตลาดโลก ทั้งนี้ กว่าร้อยละ 70 ของประชากรเมียนมาร์อาศัยอยู่ในชนบทประกอบอาชีพทำนา ดังนั้น การดำเนินนโยบายของรัฐบาลจึงเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในเขตพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะในชุมชนที่ประกอบอาชีพทำนาควบคู่ไปด้วย

- ความร่วมมือระหว่างสมาคมอุตสาหกรรมข้าวเมียนมาร์กับนานาชาติ ได้แก่

- (1) ความร่วมมือกับกรมการข้าวของไทย เมื่อวันที่ 19-22 กุมภาพันธ์ 2555 ณ เมืองย่างกุ้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการผลิตและด้านการตลาดข้าว

- (2) การพบปะหารือกับเอกอัครราชทูตจีนประจำกรุงย่างกุ้ง เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2555 เกี่ยวกับความร่วมมือในการนำเข้าเครื่องจักรจากประเทศจีน เพื่อเพาะปลูกข้าวพันธุ์ผสมที่ให้ผลผลิตสูงและขยายการส่งออก

- (3) การลงนามในบันทึกความเข้าใจคลังสำรองอาหารของอินโดนีเซีย (Bulog) เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2555 ณ กรุงย่างกุ้ง โดยตกลงจะขายข้าว 5% ปีละ 1-2 แสนตัน

- ปัจจุบันเมียนมาร์มีการส่งออกข้าวไปยังประเทศต่าง ๆ เช่น บังคลาเทศ มาเลเซีย ศรีลังกา กลุ่มประเทศแอฟริกัน และตะวันออกกลาง ซึ่งข้าวขาวของเมียนมาร์จะมีลักษณะเฉพาะ เช่น ความปลอดภัยอาหารเนื่องจากการเพาะปลูกใช้สารเคมีน้อยมาก และรสชาติธรรมชาติที่ดีเยี่ยม ทั้งนี้ สมาคมฯ ยินดีต้อนรับนักลงทุน และผู้ค้า (Treaders) จากนานาชาติ เพื่อสร้างความร่วมมือและดำเนินธุรกิจร่วมกันกับนักธุรกิจข้าวในภาคต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมข้าวเมียนมาร์

- การพัฒนาอุตสาหกรรมข้าวเริ่มจากกลุ่มบริษัทเชี่ยวชาญด้านข้าว (Rice Specialization Companies : RSC) จะรวมกันในการดำเนินการผลิตระหว่างบริษัทรายใหญ่และพ่อค้าท้องถิ่น โรงสี และเกษตรกร ซึ่งจะครอบคลุมถึงการทำเกษตรแบบมีพันธะสัญญา (Contract Farming) การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ การให้เครดิตในเมล็ดพันธุ์และปัจจัยการผลิต เช่น สารเคมี ตลอดจนจัดซื้อผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและชลประทานจะให้การสนับสนุนด้านเทคนิค รวมถึงการจัดหาสายพันธุ์บริสุทธิ์เพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ของเมล็ดพันธุ์ที่ผ่านการรับรองโดยกลุ่มบริษัทเชี่ยวชาญด้านข้าว

- การผลิตข้าว แบ่งเป็น พื้นที่หว่านในฤดูมรสุม 16-17 ล้านเอเคอร์ และพื้นที่หว่านในฤดูร้อน 3 ล้านเอเคอร์ โดยผลผลิตข้าวเปลือกที่ผลิตได้ (ค่าเฉลี่ยของประเทศ) แบ่งเป็น ฤดูมรสุม ผลผลิตข้าวเปลือก 60-65 basket/acre (หรือ 1.25-1.35 ตัน/เอเคอร์) และฤดูร้อน ผลผลิตข้าวเปลือก 70-75 basket/acre (หรือ 1.45-1.56 ตัน/เอเคอร์)

- การผลิตข้าวสาร (Milled rice production) 14-15 ล้านตัน/ปี โดยประเภทข้าวขาวของเมียนมาร์ ประกอบด้วย ข้าวเมล็ดยาว ได้แก่ Emata, Special Emata, Zeera และ Sin Thwe Lat ข้าวเมล็ดกลาง ได้แก่ Nga Sein และข้าวเมล็ดกลมสั้น ได้แก่ Nga Kywe และ Paw San สำหรับการบริโภค

ข้าวสารและการค้าในประเทศจะอยู่ที่ 11-13 ล้านตัน/ปี ซึ่งอัตราการบริโภคข้าวต่อคนถือได้ว่าสูงที่สุดในโลก อยู่ที่ 210 กิโลกรัม ที่เหลือจากการบริโภคในประเทศประมาณ 2-3 ล้านตัน/ปี จะส่งออกต่างประเทศ

2) กลุ่มเกษตรกรและโรงสีข้าว ณ เมืองหงสาวดี (พะโค)

โรงสีข้าวและกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่ที่มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันและรวมตัวกัน อย่างเข้มแข็งโดยไม่ต้องอาศัยการช่วยเหลือจากภาครัฐ ซึ่งรายละเอียดจากการสัมภาษณ์สรุปได้ ดังนี้

- พื้นที่เพาะปลูกข้าวของกลุ่มเป็นของรัฐบาล โดยกลุ่มเช่าพื้นที่เป็นเวลา 60 ปี ค่าเช่าอยู่ที่ 2 จ๊าด/เอเคอร์/ปี ทั้งนี้ ก่อนปี พ.ศ. 2546 ค่าเช่าที่นารัฐบาลจะเรียกเก็บเป็นส่วย หรือผลผลิตข้าวสารร้อยละ 7 ของผลผลิตที่ได้ต่อเอเคอร์ สำหรับโรงสีข้าวเป็นของเอกชน มีกำลังการผลิต 164 ตันข้าวเปลือก (สีได้ข้าวสาร 100 ตัน) เติมน้ำประมาณ 8 ชั่วโมง/วัน ทำการสีข้าวในกลุ่มเกษตรกรของตนเองและรับจ้างสีให้ผู้อื่น ในส่วน การเช่าพื้นที่เพาะปลูกและการจัดตั้งโรงสีข้าว จะต้องขออนุญาตจากกระทรวงเกษตรและชลประทาน และ กระทรวงอุตสาหกรรม

- การเพาะปลูกข้าวของเกษตรกรจะมี 3 สายพันธุ์ คือ พอซาน (Paw San) ระยะเวลา เก็บเกี่ยว 4 เดือน ราคาขายส่ง 25,000 จ๊าด/กระสอบ (50 กิโลกรัม) งะเส็ง (Nga Sein) ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 3 เดือน ราคาขายส่ง 13,000 จ๊าด/กระสอบ และอะมาทา (Emata) ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 3 เดือน ราคาขายส่ง 15,000 จ๊าด/กระสอบ โดยเกษตรกรจะเพาะปลูกข้าวแบบนาดำปีละ 2 ครั้ง คือ ช่วงฤดูฝนประมาณเดือน มิถุนายน และช่วงฤดูร้อนประมาณเดือนมกราคม และไม่สามารถเพาะปลูกได้ปีละ 3 ครั้ง เนื่องจากขาดระบบ ชลประทานรองรับ ในส่วนเมล็ดพันธุ์จะมาจากการเพาะเอง รัฐบาลให้ หรือซื้อจากรัฐบาล

- การตลาด แบ่งเป็น ในประเทศจะขายข้าวในพื้นที่เมืองพะโค เมืองย่างกุ้ง และเมือง มัณฑะเลย์ โดยสภาพการแข่งขันทั้งขายส่งและขายปลีก รวมถึงการรับซื้อมีความรุนแรงมาก จะแข่งขันกันซื้อ จากทุกแหล่ง แต่เวลาขายจะหารือและตกลงราคาขายร่วมกันเพื่อให้ได้ราคาตามที่ต้องการ สำหรับราคาขายจะ ไม่มีการควบคุมจากรัฐ แต่จะเป็นการขึ้นลงตามสภาพอากาศและกลไกตลาด ซึ่งที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันการ เปลี่ยนแปลงของราคามีน้อยมาก ในส่วนต่างประเทศกลุ่มจะเป็นสมาชิกของ MRIA ซึ่งจะขายข้าวผ่านสมาคมฯ โดยสมาคมฯ จะกำหนดว่าตลาดข้าวในต่างประเทศต้องการข้าวสายพันธุ์อะไรเพื่อให้เกษตรกรปลูก ทั้งนี้ คู่แข่ง สำคัญ คือ ไทย เวียดนาม และอินโดนีเซีย สำหรับตลาดส่งออก คือ กลุ่มประเทศแอฟริกา บังคลาเทศ โดย ประเทศดังกล่าวจะนิยมนำเข้าข้าวสายพันธุ์อะมาทา (AMATA) ส่วนข้าวสายพันธุ์พอซานจะนิยมบริโภคภายใน เป็นส่วนใหญ่

- การเปิดสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC กลุ่มมองว่าจะเกิดผลกระทบในเชิงลบ เนื่องจากจะเกิดการสร้างมาตรฐาน กฎระเบียบต่าง ๆ ออกมาบังคับใช้ ซึ่งจะทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น เช่น ค่าขนส่ง เดิมสามารถบรรทุกได้อย่างอิสระ จะถูกตั้งกฎให้บรรทุกจำกัดน้ำหนัก ทำให้การบรรทุก/คัน/เที่ยวทำ ได้น้อยลง อีกทั้งการผ่านด่านระหว่างทางจะมีความเข้มงวดมากขึ้น และอาจมีการตั้งด่านตรวจถี่มากขึ้น เป็นต้น สำหรับการที่รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมข้าวในเมียนมาร์ กลุ่มมองว่า จะดีต่อการจ้างงานในประเทศทำให้คนเมียนมาร์มีงานทำ มีการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี มีการแลกกันขายสาย พันธุ์ข้าวระหว่างกัน ซึ่งอาจมีการแข่งขันกันบ้างเพื่อพัฒนาตนเอง

3) สมาคมผู้ส่งออกและผู้ผลิตอาหารบนฐานการเกษตรเมียนมาร์ (Myanmar Agro-based Food Processors & Exporters Association: MAFPEA) ณ กรุงย่างกุ้ง

- สมาคมฯ ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นองค์กรกลางในการช่วยปรับปรุงคุณภาพ ผลิตภัณฑ์อาหารบนฐานการเกษตร เชื่อมโยงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่อุปทานในท้องถิ่นและระหว่างประเทศ

จัดกิจกรรมการส่งออกอาหารสำเร็จรูปบนฐานการเกษตรของผู้ผลิตท้องถิ่นสู่นานาชาติ และปรับปรุงความรู้ในด้านเทคโนโลยีและคุณภาพของผู้ผลิตอาหารท้องถิ่นบนฐานการเกษตร

- ปัจจุบันสมาคมฯ มีสมาชิกมากกว่า 30,000 ราย มีความร่วมมือด้านวิชาการกับหน่วยงานระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น ญี่ปุ่น โดยสมาคมฯ มีห้องปฏิบัติการด้านอาหารตามมาตรฐานสากลไว้เป็นจุดเชื่อมระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การสนับสนุนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนในการผลิตอาหารของเมียนมาร์ให้ได้คุณภาพสูงและมีความปลอดภัยเพื่อการส่งออก ซึ่งได้เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2554 โดยห้องปฏิบัติการดังกล่าวได้ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างผลิตภัณฑ์อาหารที่หลากหลายมากกว่า 900 ตัวอย่าง และในเดือนกุมภาพันธ์ 2554 สมาคมฯ ได้ประกาศแนวปฏิบัติ “**มาตรฐานสมัครใจอาหารของสมาคมฯ 2011**” (MAFPEA's Food Voluntary Standards 2011)” เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ผลิตอาหารในเมียนมาร์ที่ต้องการผลิตอาหารที่มีความปลอดภัยและคุณภาพสูงเพื่อการส่งออก

- จากการที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่อง “คุณภาพและความปลอดภัย” สมาคมฯ จึงอยู่ระหว่างการพัฒนาในหลายด้าน เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารของเมียนมาร์ให้มีการผลิตอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพสูงสำหรับการบริโภคภายในประเทศและส่งออก โดยสมาคมฯ กำลังดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศ และการจัดทำกฎหมายอาหารของเมียนมาร์ฉบับใหม่อยู่ในขณะนี้

- เมียนมาร์มีผู้ผลิตในอุตสาหกรรมอาหารมากกว่าร้อยละ 60 ของอุตสาหกรรมทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) แบ่งตามประเภทผลิตภัณฑ์ที่สำคัญได้ 5 กลุ่ม คือ กลุ่มเครื่องดื่ม (Beverage) กลุ่มนมและผลิตภัณฑ์จากนม (Milk) กลุ่มอาหารกระป๋อง (Preserved Food) กลุ่มอาหารจากธรรมชาติ (Natural Food) และกลุ่มเบเกอรี่และขนมอบกรอบ

- กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารที่คาดว่าจะมีความสำคัญทั้งเพื่อการบริโภคภายในและเพื่อการส่งออกในอนาคต ได้แก่ 1) ไวน์ผัก/ผลไม้ (Vegetable wine) เช่น Plum Wine 2) นมและผลิตภัณฑ์จากนม (Dairy Product) 3) น้ำผลไม้ (Fruit Juice) 4) Preserved Food with Sugar และ 5) ปลากระป๋อง

- ปัญหาของอุตสาหกรรมอาหาร คือ โรงงานส่วนใหญ่ยังเป็นขนาดเล็ก จึงไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการผลิตอาหารที่ปลอดภัยตามสุขอนามัยในการผลิตอาหาร (Food Sanitation) และมีจำนวนน้อยมากที่มีมาตรฐาน เช่น GMP HACCP เฉพาะสินค้าที่ส่งออกไป EU ซึ่งการส่งออกส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปวัตถุดิบมากกว่าการแปรรูป ทั้งนี้ หากมีการขยายตัวด้านการส่งออกในอนาคต การผลิตอาหารคงจะต้องคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัยและมาตรฐานสุขอนามัยด้านการผลิตในระดับสากล สมาคมฯ จึงต้องการความช่วยเหลือจากไทยในเรื่ององค์ความรู้ ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยในการจัดทำร่างกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายอาหารฉบับใหม่ และ ห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร ซึ่งสมาคมฯ และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของเมียนมาร์อยู่ระหว่างดำเนินการ

4) ร้านอาหารไทย Ko's Kitchen ณ เมืองมันตะเลย์

- ดำเนินงานโดยคนไทย (แม่ครัวคนไทย 2 คน มีลูกมือเป็นคนเมียนมาร์ เปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 11.30–22.00 น. (ปิดบริการช่วงบ่ายเวลา 14.30–17.30 น.)

- รสชาติอาหารยังคงเอกลักษณ์แบบไทย ๆ แต่จะมีการปรับเปลี่ยนตามความชอบของลูกค้าในแต่ละชนชาติ เช่น คนเมียนมาร์นิยมรสชาติค่อนข้างจัด ไม่เผ็ดมาก และนิยมแกงหรือเมนูต่าง ๆ ที่ไม่มีกะทิ ซึ่งร้านจะมีการคิดค้นเมนูอาหารใหม่ ๆ ออกมาตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป็นระยะ เช่น กุ้งทอดซอสสะระแหน่ สำหรับสูตรอาหารของทางร้านจะไม่นิยมใส่ผงชูรส แต่จะใส่ผงปรุงรสคนอร์แทน ซึ่งช่วงที่ขายดีจะสอดคล้องกับช่วงท่องเที่ยว คือ กันยายน–มกราคม ราคาขายอยู่ในระดับปานกลาง เหมือน Food Court

ตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำในกรุงเทพฯ เช่น แกรงเขียวหวาน ราคา 4,000 บาท/ถ้วย โดยมีกลุ่มลูกค้าที่เป็นทั้งคนเมียนมาร์ ไทย และชาวตะวันตก

- เมนูอาหารที่เป็นที่นิยมของลูกค้า ประกอบด้วย
 - (1) ต้มยำกุ้ง กระเพราหมู/ไก่ แกรงเขียวหวานไก่
 - (2) น้ำพริกกะปิ ยำปลาดุกฟู แกรงป่า ผัดฉ่า
 - (3) เมนูอาหารจานเดียวที่ขายดี คือ ผัดไทย ผัดซีอิ๊ว และข้าวกระเพราไข่ดาว
 - (4) เมนูขนมยอดนิยม คือ ครองแครง บัวลอย ลอดช่อง และกล้วยเชื่อม
 - (5) เครื่องดื่มยอดนิยม คือ ไวน์ผลไม้ เช่น ไวน์องุ่น

• วัตถุดิบที่ใช้ในการทำอาหารสามารถหาซื้อได้ภายในท้องถิ่น คือ ตลาดมณฑลทะเล โดยมีการนำเข้าจากไทยบ้าง (เมียนมาร์ไม่มี หรือมีก็เทียบเคียงรสชาติไทยไม่ได้) ได้แก่ มะกรูด และกระชาย ส่วนใบกระเพราจะนำต้นจากไทยมาปลูกในเมียนมาร์ นอกจากนี้ในส่วนพริกแกงประเภทต่าง ๆ จะทำเองทั้งหมด ในส่วนข้าวสวยจะใช้ข้าวพอซาน (Paw San) ของเมียนมาร์ เนื่องจากข้าวหอมมะลิของไทยนิยมเกินไปจึงไม่เป็นที่นิยม

5) บริษัท Mya Bu Milk Factory จำกัด ณ เมืองมณฑลทะเล

• โรงงานผลิตนมก้อน นมข้นหวาน และนมผง ที่ใหญ่ที่สุดของเมียนมาร์ ก่อตั้งมาประมาณ 30 ปี (พ.ศ. 2525) เป็นบริษัทท้องถิ่นดำเนินธุรกิจในลักษณะครอบครัว โดยจะรับซื้อน้ำนมดิบจากเกษตรกรในพื้นที่ตามน้ำหนักไม่พิจารณาที่เปอร์เซ็นต์ไขมัน แต่จะตรวจสอบว่าผสมน้ำหรือไม่เท่านั้น และให้การสนับสนุนช่วยเหลือเกษตรกรในลักษณะเหมาซื้อล่วงหน้าเหมือนการประกันราคา ซึ่งมีโคนมอยู่ในพื้นที่ประมาณ 50,000-100,000 ตัว ให้น้ำนมเฉลี่ย 1 วิก/ตัว/วัน โรงงานมีกำลังการผลิตเฉลี่ยวันละ 60,000 กิโลกรัม มีส่วนแบ่งตลาดมากกว่าร้อยละ 50 ของยอดขายนมและผลิตภัณฑ์นมของเมียนมาร์ทั้งประเทศ มีแรงงานประมาณ 300 คนจ่ายค่าจ้างแรงงาน 3,000 บาท/วัน

• การผลิตของบริษัทฯ ประกอบด้วย นมก้อน (เก็บได้นาน 1 เดือน) เป็นผลิตภัณฑ์หลักของบริษัทฯ มีสัดส่วนการผลิตประมาณร้อยละ 90 ที่เหลือร้อยละ 10 เป็นการผลิตนมข้นหวาน และนมผง (เก็บได้นาน 1 ปี) นอกจากนี้ในอนาคตจะทำการผลิตน้ำมันรำข้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าด้วย

• ประเภทผลิตภัณฑ์นม

1) **นมก้อน** เริ่มจากนำ “นมสด” ผสม “น้ำตาล” เคี่ยวด้วยความร้อนให้น้ำระเหยออกไปจนทำให้เข้มข้นขึ้น แล้วลดระดับอุณหภูมิให้ต่ำลงประมาณ 60 องศาเซลเซียส ประมาณ 10 นาที ปลอกลบบรรจุให้แข็งตัวในกล่องกระดาษ โดย 1 กล่องบรรจุ 14 วิก หรือประมาณ 22.4 กิโลกรัม เดิมบรรจุลงปี๊บ (1 วิก เท่ากับ 1.6 กิโลกรัม) ซึ่งนมก้อนส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้ในการชงชาและกาแฟ เป็นเครื่องดื่มร้อนเย็น (เหมือนคนไทยสมัยก่อน) ปัจจุบันมีกำลังการผลิต 25-30 ตัน/วัน ผลิตทุกวัน โดยใน 1 วันเดินเครื่องผลิตประมาณ 15-18 ชั่วโมง ส่วนสาเหตุที่ไม่สามารถผลิตได้ 24 ชั่วโมงต่อเนื่อง เนื่องจากนมสดจากเกษตรกรนำมาจำหน่ายไม่พร้อมกัน และในฤดูร้อนไฟฟ้าจะดับบ่อย (บริษัทมีเครื่องปั่นไฟของตนเอง) ซึ่งหากใช้มากจะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น

2) **นมผง** เป็นการผลิตเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในช่วงที่น้ำนมดิบมีปริมาณมาก โดยซื้อเครื่องจักรเพื่อผลิตนมผงจากประเทศจีน ซึ่งใน 1 ชั่วโมง จะผลิตนมผงได้ประมาณ 100 กิโลกรัม ใช้น้ำนมดิบประมาณ 1,000 กิโลกรัม ปัจจุบันบริษัทฯ มีฟาร์มเลี้ยงโคนม (สายพันธุ์อังกฤษ) ของตนเองประมาณ 100 ตัว ผลิตน้ำนมได้ประมาณ 6 วิก/วัน/ตัว และรับซื้อน้ำนมดิบจากครอบครัวหรือฟาร์มโคนมของเกษตรกรรายย่อยในท้องถิ่นที่กระจายอยู่ทั่วไป โดยราคาซื้อเฉลี่ยจะอยู่ที่ 500 บาท/วิก

- การตลาด บริษัทฯ มีจุดจำหน่ายสินค้า 2 แห่ง คือ เมืองย่างกุ้ง และเมืองมันตะเลย์ ซึ่งพ่อค้าหรือตัวแทนร้านค้าจากต่างถิ่นจะมารับซื้อแล้วกระจายสินค้าไปยังท้องถิ่นต่าง ๆ โดยผ่านช่องทางร้านค้าดั้งเดิม หรือร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ทั้งนี้ บริษัทฯ ไม่มีการโฆษณาแต่เน้นใช้การบอกต่อเรื่องคุณภาพ สำหรับสัดส่วนการจำหน่าย แบ่งเป็น กลุ่มร้านค้า ร้อยละ 90 และผู้บริโภคทั่วไป ร้อยละ 10 ซึ่งราคาจำหน่ายนมก่อนจะอยู่ที่ 30,000 จีต/กล่อง นมผง (1 ห่อมี 20 ซองๆ ละ 20 กรัม) จะอยู่ที่ 2,700 จีต/ห่อ และนมข้นหวานกระป๋องขนาด 390 กรัม จะอยู่ที่ 660 จีต/กระป๋อง

- โรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐบาลเมียนมาร์ การผลิตจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบมาตรฐานอาหาร (Food Regulation: FDA) โดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องจะมาสุ่มตรวจคุณภาพผลิตภัณฑ์ปีละ 1 ครั้ง และบริษัทฯ จะต้องส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์ไปตรวจสอบคุณภาพทุก 6 เดือนด้วย นอกจากนี้บริษัทฯ ได้จ้างบริษัทท้องถิ่นมาดำเนินการยกระดับมาตรฐานการผลิตของโรงงาน เช่น ระบบ ISO 9001

- ความต้องการของบริษัทฯ คือ การปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐาน GMP และ HACCP และการพัฒนาคุณภาพน้ำนมดิบเพื่อนำไปผลิตผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องอื่น ๆ ที่ตลาดภายในประเทศมีความต้องการมาก เช่น เบเกอรี่ แต่การผลิตยังไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งการดำเนินธุรกิจที่ผ่านมาจะใช้ภูมิปัญญาตนเอง ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นการฝึกอบรมให้ความรู้เป็นสำคัญ สำหรับเรื่อง AEC บริษัทฯ ยังไม่ทราบว่าเป็นอะไร แต่มีความเห็นว่าแม้จะเปิด AEC แล้วทำให้คู่แข่งมากขึ้น บริษัทฯ ยังคงได้เปรียบโดยเฉพาะเรื่องวัตถุดิบที่สามารถจัดหาได้ภายในพื้นที่

6) บริษัท Myanmar C.P. Livestock (เครือเจริญโภคภัณฑ์) ณ กรุงย่างกุ้ง

- บริษัท Myanmar C.P. Livestock เปิดดำเนินธุรกิจในเมียนมาร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 (ปีแรกที่เปิดประเทศ หลังจากนั้นได้ปิดประเทศ) โดยเน้นการลงทุนในธุรกิจอาหารสัตว์ ฟาร์มเพาะเลี้ยงไก่เนื้อ และสุกรก่อน และในปี พ.ศ. 2548 ได้เริ่มธุรกิจอาหารในส่วน Packaged Food ภายใต้แบรนด์ CP เช่น ลูกชิ้น ไส้กรอก กุนเชียง และอาหารสำเร็จรูป Kiosk Food ภายใต้แบรนด์ 5 Star เช่น ไก่ย่างห้าดาว นอกจากนี้มีแผนการขยายธุรกิจบริการด้านอาหารภายใต้ร้าน ซี.พี. เฟรชมาร์ท (C.P. Fresh Mart) และจะขยายไปสู่ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพสัตว์ด้วย (Animal Health Products) เนื่องจากสภาพแวดล้อมด้านการลงทุนในปัจจุบันของเมียนมาร์ดีขึ้น โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่จะเป็น “ครัวของเมียนมาร์ (Kitchen of the Myanmar)”

- บริษัทฯ เริ่มต้นลงทุนในกลุ่มปศุสัตว์ โดยการดำเนินการเริ่มจากการขอเช่าพื้นที่เพื่อทำธุรกิจ ซึ่งต้องติดต่อขอเช่าที่ดินจากกระทรวงปศุสัตว์และประมง (Ministry of Livestock and Fisheries) และทำการประกอบธุรกิจหรือตั้งโรงงานผลิตในเขตนิคมอุตสาหกรรมเมืองย่างกุ้ง โดยยื่นขออนุญาตจาก “Yangon City Development Committee: YCDC” ช่วงแรกของการดำเนินการค่อนข้างลำบาก เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่เข้าไปตั้งโรงงานขาดระบบสาธารณูปโภคเกือบทุกด้าน รวมถึงต้องทำการบุกเบิกพื้นที่ใหม่ด้วยตนเอง ตลอดจนมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติที่ยังยากมาก ทั้งการนำเข้าและการไม่มีแหล่งเงินทุนภายในให้บริการ อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐบาลใหม่เข้ามาบริหารประเทศตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2554 ทุกอย่างเริ่มดีขึ้นเป็นลำดับเนื่องจากรัฐบาลพึงเสียงประชาชน

- หลักการดำเนินธุรกิจของบริษัทฯ จะปฏิบัติทุกอย่างให้ถูกต้องตามกฎหมายตามที่รัฐบาลเมียนมาร์กำหนด พร้อมทั้งหากรัฐบาลขอความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ทางบริษัทฯ จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นอกจากนี้บริษัทฯ ยังให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยของอาหาร จึงได้ทำการยื่นขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารจาก Ministry of Health โดยบริษัทฯ ได้รับ “อย.” เป็นรายแรกของเมียนมาร์ และเนื่องจากเป็นรายแรก

ที่เข้าไปดำเนินการจึงมีความยุ่งยากและล่าช้า เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ทั้งนี้ แนวปฏิบัติดังกล่าวเมียนมาร์จะนำไปใช้กับผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ ในระยะต่อไป

- วิธีการเข้าสู่ตลาดของบริษัทฯ เริ่มจากการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ ซึ่งไก่สายพันธุ์พื้นเมืองของเมียนมาร์จะเป็นที่นิยม เนื้อมีสีเหลือง ในขณะที่ไก่ของ ซี.พี. เนื้อเป็นสีขาว ทำให้ช่วงแรกคนพม่าไม่กล้าทานไก่ ซี.พี. ทั้งที่มีราคาถูกกว่า บริษัทฯ จึงได้นำลูกไก่ ซี.พี. ให้เกษตรกรทดลองเลี้ยงครอบครัวละ 3,000 ตัว ให้ยืมเทคโนโลยีและอุปกรณ์ และขายกลับให้บริษัทฯ ซึ่งเกษตรกรมีความพึงพอใจเพราะได้ผลผลิตดี บริโภคแล้วไม่เป็นอันตราย และราคาจำหน่ายไม่แพง จึงทำให้ไก่ ซี.พี. ได้รับความนิยมจากการบอกเล่าปากต่อปาก ส่งผลให้ความต้องการขยายตัวเป็นทวีคูณทั้งการเพาะเลี้ยงและการบริโภค

- ช่องทางการจำหน่ายสินค้าของบริษัทฯ แบ่งเป็น **กลุ่มอาหารสัตว์** จะขายตรงให้กับเกษตรกร และ**กลุ่มอาหาร** ขายผ่าน 3 ช่องทาง คือ ร้านค้าดั้งเดิม ประมาณร้อยละ 95 ของยอดขายทั้งหมด โดยมี 21 ศูนย์กระจายสินค้าและมีบริษัทค้าส่งของเมียนมาร์เป็นตัวแทนจัดจำหน่าย ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ และธุรกิจบริการ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร สำหรับการพัฒนาสินค้าอาหารในอนาคตบริษัทฯ คาดว่า จะเป็นกลุ่มสินค้าอาหารที่บรรจุในถุงรีทอร์ท (retort pouch) หรือที่มีลักษณะเป็นอาหารพร้อมรับประทาน โดยขณะนี้เมียนมาร์เริ่มมีความหลากหลายของอาหารแปรรูปมากขึ้น เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแช่เยือกแข็ง ปลากระป๋อง และข้าวบรรจุถุงสุญญากาศ

- การจ้างงาน แรงงานท้องถิ่นของบริษัทฯ จะจ้างอยู่ที่ 2,300 จ้าง/วัน สูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำที่ 2,100 จ้าง/วัน โดยแรงงานจะมีบุคลิกภาพใกล้เคียงคนไทย คือ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่ถาม แต่เป็นคน nice พร้อมการเรียนรู้ และมีความตั้งใจ

- กฎระเบียบของเมียนมาร์ในด้านต่างๆ ยังไม่มีความชัดเจน ไม่มีเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นทางการพร้อมการประกาศเพื่อถือปฏิบัติให้ทราบโดยทั่วกันมีน้อยมาก ในบางครั้งกฎระเบียบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้ประกอบการต้องติดตามเองจากหนังสือพิมพ์ และนำมาตีความด้วยตนเองว่าต้องนำมาปฏิบัติตามหรือไม่ ซึ่งบริษัทฯ ได้ทำการจ้างที่ปรึกษากฎหมาย ที่เป็นคนท้องถิ่นช่วยดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น การมาลงทุนจึงต้องมีการศึกษาด้านกฎระเบียบให้ดี เนื่องจากกำลังจะเปิดประเทศ ถ้าจะเข้ามาควรปฏิบัติตามกฎกติกาและเดินให้ถูกต้อง อย่าคิดเองและตีความเอง ตัวอย่างเช่น การโอนเงินกลับประเทศต้องขออนุญาตจากรัฐบาล บริษัทฯ จึงมีนโยบายนำผลกำไรที่ได้มาขยายการลงทุนของบริษัทฯ อย่างต่อเนื่องแทนการส่งเงินกลับประเทศ

- การเปิด AEC บริษัทฯ คาดว่า จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับประเทศที่จะก่อให้เกิดฐานการผลิตเพื่อการส่งออกไปยังประเทศที่ติดพรมแดนโดยเฉพาะจีน และอินเดีย นอกจากนี้ อินเดียยังมองเมียนมาร์เป็นประตูสู่อาเซียน และจีนได้ลงทุนสร้างท่าเรือบริเวณฝั่งตะวันตกของประเทศเพื่อขนส่งสินค้าจีนไปยุโรป อาฟริกา และตะวันออกกลางแล้ว ทั้งนี้ ในส่วนของบริษัทฯ คาดว่าการค้าขายจะขยายตัวดีขึ้น ตลอดจนการเคลื่อนย้ายเงินทุน วัตถุดิบและสินค้าต่าง ๆ จะมีความเสรีมากขึ้น โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จของบริษัท ซี.พี. ในเมียนมาร์ คือ “คุณภาพ”

- **ข้อเสนอแนะของบริษัทฯ ต่อภาครัฐ**

- (1) เสนอให้สถาบันอาหาร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ เช่น การจัดฝึกอบรมบุคลากร เพื่อพัฒนาทักษะในการผลิต การสร้างมาตรฐานการผลิตภายในโรงงาน เป็นต้น

(2) เมียนม่ายังต้องพึ่งพิงสินค้าอุปโภคและบริโภคจากไทย ดังนั้น การนำเข้าสินค้าไทยมายังเมียนมาร์ควรดูแลให้อยู่ในระบบและเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากปัจจุบันมีการลักลอบนำเข้าสินค้าซึ่งไม่ต้องเสียภาษีนำเข้ามาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ผู้ประกอบการที่ลงทุนในเมียนมาร์หรือผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายและเสียภาษีถูกต้องได้รับผลกระทบ

(3) รัฐบาลไทยควรเป็นผู้นำในการเจรจาเจริญสัมพันธไมตรีทั้งการค้า การลงทุน กับ รัฐบาลเมียนมาร์ในลำดับแรก เพื่อเป็นการปูทางและให้ภาคเอกชนสานต่อกับภาคเอกชนของพม่าในลำดับถัดมา เพื่อให้การทำธุรกิจมีความสะดวกและง่ายขึ้น ยกตัวอย่างเช่น รัฐบาลญี่ปุ่นมาเจรจาสร้างความร่วมมือกับ รัฐบาลเมียนมาร์ พร้อมประกาศยกหนี้ทั้งหมดให้และมีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำสนับสนุน ส่งผลให้ภาคเอกชนญี่ปุ่นสามารถเข้ามาดำเนินธุรกิจได้อย่างสะดวก ซึ่งขณะนี้บริษัทญี่ปุ่นที่เข้ามาลงทุนในเมียนมาร์ เช่น โตโยต้า ฮอนด้า มิตซูบิชิ นิสสัน เป็นต้น นอกจากนี้เวียดนามได้เสนอความร่วมมือในการให้ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตรแก่เมียนมาร์แล้ว

3. ข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจข้อมูลและสัมภาษณ์เชิงลึกตามเมืองต่างๆ ของเมียนมาร์ ทำให้ทราบว่าวิถีชีวิตของคนที่นี่ยังเป็นแบบพอเพียง ยึดมั่นตามหลักพระพุทธศาสนา ทำให้พื้นฐานการดำรงชีวิตเป็นไปอย่างเรียบง่ายใช้ชีวิตด้วยความระมัดระวัง พึ่งพาอาศัยกัน เข้มแข็งช่วยตัวเอง เป็นมิตร และมองโลกในแง่ดี เป็นพื้นฐานทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า ประกอบกับมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่ดีในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงสถานะการเมืองที่เริ่มเห็นภาพการเปิดประเทศพร้อมนโยบายการพัฒนาที่ชัดเจนและยืดหยุ่นมากขึ้น ส่งผลให้ “เมียนมาร์” มีความเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งดึงดูดการค้าและการลงทุนของนานาชาติในขณะนี้ โดยมีความเห็นว่าประเทศไทยควรแสดงความเป็นมิตรไมตรีของเพื่อนบ้านที่ดีในการหยิบยื่นโอกาสให้กับเมียนมาร์ ดังนี้

3.1 ไทยควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือเมียนมาร์ในลักษณะโครงการความร่วมมือทางวิชาการ โดยให้ทุนสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้เทคโนโลยี ให้คำปรึกษาแนะนำพร้อมถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้เพื่อสร้างสัมพันธไมตรีและใช้เป็นเครื่องมือในการเปิดเจรจาและสร้างความร่วมมืออื่น ๆ ให้เกิดตามมา เนื่องจากไทยมีความพร้อมและมีศักยภาพด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรที่เหนือกว่าเมียนมาร์ในขณะนี้

3.2 จากสภาพความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เพาะปลูกในประเทศไทยที่ลดน้อยลง การพิจารณาประเทศเพื่อนบ้านเป็นฐานการเพาะปลูกจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารของไทยในภูมิภาคอาเซียนต่อไป ทั้งนี้ ควรพิจารณาสนับสนุนการเพาะปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ที่ปราศจากสารเคมีตามกระแสการบริโภคในปัจจุบัน

3.3 ระบบสาธารณสุขในเมียนมาร์ ยังต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงอีกมาก ดังนั้น การเข้าไปลงทุนจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบไม่อาศัยเฉพาะความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นตัวตัดสินใจในการลงทุนเท่านั้นเพื่อลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้น

3.4 ควรผลักดันให้สถาบันอาหาร ทำหน้าที่ในการสนับสนุนเชิงเทคนิค เช่น การฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นสะพานเชื่อมความร่วมมือระหว่างไทยและเมียนมาร์ เนื่องจากขณะนี้เมียนมาร์อยู่ระหว่างการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมอาหารภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นการสร้างที่น่าเชื่อถือในตัวผลิตภัณฑ์ และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบการเกษตรที่มีอยู่หลากหลายทั้งสินค้าประมง ผักผลไม้ ปศุสัตว์ และธัญพืช โดยเฉพาะข้าวและถั่วต่าง ๆ จึงมีความต้องการ

ผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาด้านการมาตรฐานจากประเทศไทยจำนวนมาก ประกอบกับเมียนมาร์จะให้น้ำหนัก เชื่อถือประเทศไทยมากกว่าประเทศอื่น ดังนั้น หากเมียนมาร์สามารถพัฒนาการผลิตสินค้าได้ตามมาตรฐานสากลและสามารถส่งออกได้ตามมาตรฐานของแต่ละประเทศก็จะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยอาหารในภูมิภาคอาเซียน และสร้างรายได้ให้กับประเทศ รวมถึงสร้างความสัมพันธ์อันเหนียวแน่นระหว่างไทยและเมียนมาร์ในระยะต่อไป

สุนิสา ตามไท และ ลีวัน ทองปาน
สำนักนโยบายยุทธศาสตร์กรมรายสาขา 2
สิงหาคม 2555

รูปภาพกิจกรรมการสำรวจข้อมูลและสัมภาษณ์เชิงลึก ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

กระทรวงเกษตรและชลประทาน

กระทรวงอุตสาหกรรม

สมาคมอุตสาหกรรมข้าวเมียนมาร์

โรงสีข้าว เมืองหงสาวดี (พะโค)

ข้าวพันธุ์พอซานดีที่สุดและนิยมบริโภคมากที่สุด

World's best rice award 2011

ตลาดสดเมืองเนปิดอว์

ร้านจำหน่ายอาหารแห้ง

จำหน่ายผลไม้สด

สินค้าอุปโภคบริโภคที่วางจำหน่ายในตลาดสด

ตลาดกระจายพืชผลทางการเกษตร เมืองปิ่นมามา

ร้านขายเครื่องเทศ หอม กระเทียม พริก

คัดแยกพืชผลก่อนจำหน่าย

หมาก-ใบพลู เป็นที่นิยมทานในเมียนมาร์

ตลาดสดเมืองมัตสึเดะ

ทางเข้าตลาดสด

กุนเชียงหมู - เนื้อ

เครื่องปรุงรส

อุปกรณ์ เครื่องใช้ เครื่องสาน

ร้านผลไม้

บริษัท Mya Bu Milk Factory จำกัด
โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์นมใหญ่ที่สุดในเมียนมาร์ ตั้งอยู่ในเมืองมณฑะเลย์

เครื่องจักรในโรงงาน

รถรับน้ำนมสดจากเกษตรกร

นมผง/นมข้นหวาน

นมก้อนที่บรรจุกล่องแล้ว พร้อมส่งมอบ

นมก้อนบรรจุถัง